

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره آموزش و پرورش منطقه هفت تهران

ساعت امتحان: ...
وقت امتحان: ۶۰ دقیقه
تاریخ امتحان: ۹۷/۱۰/۱۴
تعداد برگ سؤال: ۲ برگ

شماره داوطلب: ...
نام و نام خانوادگی: ...
سؤال امتحان درس: فارسی
نام واحد آموزشی: دبیرستان هاتف (دوره دوم)
پایه: دوازدهم
نام دبیر: جناب آقای مخلصی
نوبت امتحانی: دی ماه
رشته: ریاضی - تجربی
سال تحصیلی: ۹۷-۹۸

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱- معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) عصارة تاکی به تربیتش نخل باسق گشته

ب) بخروش چو شرزه شیر ارغند

ج) نهاده به طاق اندرون تخت زر.

د) در نفیرم مرد و زن نالیده‌اند

ه) با جان بودن به عشق در سامان نیست

و) قندیل زیبای پروین در آسمان سر زد.

۲- در متن زیر چهار واژه از نظر املا نادرست هستند، آنها را بیابید و درست آنها را بنویسید

الف- واصفان حلیه جمالش به تحیر منصوب که ما عرفناک حق معرفتک.

ب- تا وارهی از دم سطوران وین مردم نحس دیو مانند

ج- حیاط از عشق می‌شناس و ممات بی عشق می یاب.

د- پشت سر نیروهای ما ارتفاعات موسوم به کله قندی بود که دشمن با استقرار صلاح‌های زیادی قلّه را در دست داشت.

۱-

۲-

۳-

۴-

۳- با توجه به متن، واژه درست داخل کمانک را انتخاب کنید.

الف) هیچ اصلی به دهر ثابت نیست / خواه اصلی بعید و خواه... (قربب- غریب)

ب) به هیچ یار مده خاطر و به هیچ دیار / که بر و ... فراخ است و آدمی بسیار (بهر- بحر)

۴- با توجه به بیت «می‌تواند حلقه بر در زد حریم حسن را / در رگ جان هر که را چون زلف پیچ و تاب هست» به سوالات پاسخ دهید.

الف) کارکرد «را» در مصراع دوم چیست؟

ب) نقش دستوری دو واژه «حلقه» و «که» را بنویسید.

۵- نوع حذف فعل (معنایی یا لفظی) را در موارد زیر مشخص کنید. (یکی از بیت‌ها هیچ نوع حذفی ندارد!)

الف- گر آتش دل نهفته داری / سوزد جانت به جانت سوگند

ب- گه از سنگ آمد گه از در / گهم سرپنجه خونین شد گهی سر

ج- تا مصور گشت در چشمم خیال روی دوست / چشم خودبینی ندارم روی خودراییم نیست:

۱۱۵

قید صفت	
صفت صفت	
صفت مضاف‌الیه	

۶- با توجه به گروه های اسمی زیر، جدول را کامل کنید.
 الف) قلب هر انسان
 ب) بچه خیلی زرنگ
 ج) انسان متعهد واقعی

۱۲۵

۷- در کدام یک از دو بیت زیر فعل اسنادی وجود دارد؟ (زیر آن فعل خط بکشید)
 الف- عاقبت زار بسوزاندت این آتش / آخر کار کند گمرهت این رهبر
 ب- به مهمان خانه آرزو و هوی جز لاشه چیزی نیست / برای لاشخوران واگذار این میهمانی را

۱۵

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱- کنایه را در عبارت زیر مشخص کنید و مفهوم آن را بنویسید.
 «اما چون حق تعالی بنده ای را گزید، هر که دامن او را بگیرد، حق آن را برآرد.»

۱۵

۲- آرایه های خواسته شده هر بیت را مشخص کنید.
 الف) با محتسبم عیب مگویند که او نیز / پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است
 تشبیه:

ب) هر نفسی که فرو می رود ممد حیات است و چون برمی آید مفرح ذات.
 سجع:

۱

۳- دو آریه مشترک در ابیات زیر بیابید.
 الف) چون زندگی به کام بود مرگ مشکل است پروای باد نیست چراغ مزار را
 ب) آدمی پیر چو شد حرص جوان می گردد خواب در وقت سحرگاه گران می گردد

۱۷۵

۴- در بیت «محرّم این هوش جز بی هوش نیست / مر زبان را مشتری جز گوش نیست» کدام آریه یافت نمی شود؟

الف) تشخیص ب) اسلوب معادله ج) مجاز د-ایهام

۱۷۵

۵- عبارت مشخص شده چه آریه ای دارد؟
 «روزگاری از فراز همین برج ها و باروهای شهر روم، فرمان به سواحل دریای سیاه داده می شد.»

۱

۶- ابیات زیر را با توجه به بخش های «شعرخوانی» کتاب کامل کنید.
 الف) گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد
 ب) لبخند گاه گاهت صبح ستاره باران

۱۵

۷- مؤلف دو اثر زیر را بنویسید.

الف- فی حقیقه العشق: ب- کویر:

قلمرو فکری (۸ نمره)

الف- معنی و مفهوم عبارات و ابیات زیر را به نثر روان بنویسید
(۱) به شکر اندرش مزید نعمت

۰/۵

(۲) هر جا که عشق باشد جز او دیگری رخت ننهد

۰/۱۷۵

(۳) زین بی خردان سقله بستان / داد دل مردم خردمند

۰/۱۷۵

(۴) نی حدیث راه پر خون می کند / قصه های عشق مجنون می کند

۱

ب- به پرسش های زیر پاسخ دقیق بدهید.

۱- در عبارت «ناله های گریه آلود آن امام راستین و بزرگم را که همچون این شیعه گمنام و غریبش. در کنار آن مدینه پلید و در قلب آن کویر می گریست.» منظور از «امام راستین» و «کویر بی فریاد» چیست؟

۰/۱۵

امام راستین: کویر بی فریاد:

۲- مفهوم مشترک دو بیت زیر را بنویسید.

۰/۱۷۵

الف) گفت مست: ای محتسب، بگذار و رو / از برهنه کی توان بردن گرو؟
ب) گفت: از بهر غرامت جامهات بیرون کنم / گفت: «پوسیده است، جز نقشی ز پود و تار نیست»

مفهوم مشترک:

۳- کدام یک از ابیات زیر، مفهوم غزلی اجتماعی را در خود ندارد؟ (فقط علامت بزنید)

۰/۱۵

الف- سعی فرما تا به قانون افکنی بنیان کار / شه که از قانون بیچد سر، سزای کیفر است
ب- ای که گفتی تا به کی در بند در بندیم ما / تا که آزادی بود در بند، در بندیم ما
ج- ساقی، روی تو زبر زلف چه باشد؟ / روزی روشن نهفته در شب مظلم

۱

۴- مفهوم کلی نوشته شده در برابر کدام گزینه ها درست است. (فقط علامت بزنید)

الف- زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر / بگو بسوز که بر من به برگ گاهی نیست (= اغتنام فرصت)
ب- گفت: نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم / گفت والی از کجا در خانه خمار نیست (= فساد ارکان حکومت)
ج- برکش ز سر این سپید معجر / بنشین به یکی کیود اورند (= دعوت به خروج از موضع ضعف)
د- همت از باد سحر می طلبم گر ببرد / خبر از من به رفیقی که به طرف چمن است (= کارسازی همت)

۰۱۷۵

۵- در عبارت زیر منظور از «او» چه کسی است؟
 «جد من مردی فیلسوف و فقیه بود که در حوزه درس مرحوم حاجی ملاهادی اسرار- آخرین فیلسوف از سلسله حکمای بزرگ اسلام- مقامی بلند داشت. بعد از حکیم اسرار همه چشم‌ها به او بود که حوزه حکمت را گرم و چراغ علم فلسفه را او که جانشین شایسته وی بود، روشن نگاه دارد.»

۰۱۷۵

۶- درستی و نادرستی موارد زیر را مشخص کنید.
 الف- در بیت «بشنو از نی چون حکایت می‌کند / از جدایی‌ها شکایت می‌کند» معنی دقیق «جدایی» دور شدن روح انسان از عالم مادی است:

ب- بیت «خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌ال‌حزن است» در مفهوم بیگانه ستیزی است:

ج- بهار در بیت «پنهان مکن آتش درون را / زین سوخته جان شنو یکی پند» به مخاطب توصیه به ابراز خشم دارد:

۰۱۷۵

۷- ارتباط معنایی بیت و عبارت زیر را بنویسید.
 الف) شو منفجر ای دل زمانه / وان آتش خود نهفته میسند
 ب) دلا خموشی چرا؟ چو خم نجوشی چرا؟ / برون شد از پرده راز، تو پرده پوشی چرا؟

عقلانی و معنوی باشید.